

Radicale vernieuwing langdurige ggz

Ondersteund door

Wetenswaardigheden #2: tweede helft '21

Geplaatst op 9 december 2021

Hierbij presenteren we graag de nieuwste versie van onze 'wetenswaardigheden'. Periodiek geven we via de wetenswaardigheden op een andere manier inzicht in waar zoal aan gewerkt wordt in de beweging Radicale vernieuwing langdurige ggz en waar dat zoal toe leidt. Een overzicht op hoofdpunten.

Via ons sociaal platform www.rvggz.nl kun je achtergrondinformatie vinden bij één of meer van onderstaande onderwerpen (en over onderwerpen die niet in deze wetenswaardigheden aan bod komen). Zoals via de [thema's](#), [deelnemerspagina's](#), de pagina ['over ons'](#) of via de zoekfunctie.

Deelnemers

In totaal nemen op dit moment elf organisaties deel aan de beweging. Na Arkin (Mentrum), GGZ Friesland, GGZ Noord-Holland-Noord en LEVANTOgroep, Dimence, GGZ Eindhoven, GGZ Rivierduinen, HVO-Querido, Kwintessence en Parnassia, is nu ook Reinier van Arkel aangesloten. Daarnaast overwegen enkele organisaties nog deelname, waaronder Vincent van Gogh (onderdeel van VgO).

Voor meer informatie over de deelnemende organisaties, zie deze pagina op ons sociaal platform: www.rvggz.nl/deelnemers.

De deelnemers vormen een divers landelijk netwerk. Waar zij in het land actief zijn verschilt: in steden en op het platteland, verspreid door Nederland. Ook de organisatie-grootte varieert: er doen kleine en grote organisaties mee. De achtergronden van mensen die zorg en ondersteuning krijgen verschillen per deelnemende organisatie. Van kinderen tot volwassenen en het gaat om ggz-organisaties, organisaties voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en combinaties daarvan. Deelnemers bieden ook forensische zorg en zorg aan mensen met verslavingsproblematiek.

Maandelijks ontmoeting kernteam

Het kernteam bestaat uit mensen uit deelnemende organisaties (GGZ Noord-Holland-Noord, HVO-Querido, Kwintes, Mentrum en Reinier van Arkel), mensen van landelijke partnerorganisaties de Nederlandse ggz, Phrenos, Trimbos en Valente, mensen van LOC Waardevolle zorg (naast partner ook ondersteuner van de beweging) en VWS-vertegenwoordigers. In de maandelijkse kernteam-ontmoetingen wisselen we ervaringen uit van radicale vernieuwing in de praktijk. Op basis van die ervaringen en wensen uit de praktijk zetten deelnemers de koers voor de beweging verder uit. Onze missie is helder, maar het speelveld is breed. Door deze werkwijze wordt duidelijk hoe we elkaar binnen de beweging kunnen helpen. In de 'wetenswaardigheden' die je nu leest staan verschillende thema's genoemd, die in het kernteam aan de orde zijn gesteld in het afgelopen half jaar.

Inge Goverde, coördinator voor Radicale vernieuwing bij Reinier van Arkel, heeft zich sinds de zomer ook aangesloten bij het kernteam.

Themabijeenkomsten somatische handelingen

Op 24 juni 2021 gingen enkele deelnemers, VWS en LOC Waardevolle zorg in gesprek, op basis van een concrete praktijkvraag van Mind-up (onderdeel van GGZ-Friesland). Namelijk: Welke medewerkers kunnen het beste welke (voorbehouden) somatische handelingen uitvoeren, voor mensen met psychische en psychiatrische problemen die beschermd wonen? Tijdens het gesprek werd duidelijk dat het antwoord niet zozeer ligt in het vastleggen van regels of het afbakenen van verantwoordelijkheden, maar veel meer in maatwerk. Vanuit de relaties tussen de mensen van het team en de bewoners. Een van de deelnemers vertelde bijvoorbeeld hoe bij LEVANTOgroep flexibel ingespeeld kan worden op de vragen die zich voordoen bij de bewoners, samen met de mensen die in het team werken. Ook bij de keuze wie welke handelingen uitvoert staat de wens van de cliënt daarin voorop, dus ook de vraag wat hij of zij prettig vindt. Carlijn van Aalst schreef [een blog](#) over hoe een en ander praktisch verder uit kan pakken.

Maatschappelijk draagvlak

Vanuit vernieuwer Kwintes is de vraag gekomen om een themabijeenkomst te organiseren over de vraag hoe we het maatschappelijk draagvlak voor mensen met langdurige psychische problemen kunnen vergroten. De sector (beschermd wonen, maatschappelijke opvang, ggz) kan een belangrijke bijdrage leveren aan sociale inclusie van mensen. Maar hoe kunnen we meer mogelijkheden en begrip realiseren, ook bij financiers? Het idee is geopperd om dit te doen op basis van vragen waar we in de praktijk tegenaan lopen. Of op basis van goede ervaringen, waar meer uit te halen valt. Door bijvoorbeeld goede concrete voorbeelden die er zijn te delen. En met elkaar te verkennen hoe we hier verder mee aan de slag kunnen vanuit uitgangspunten van de beweging Radicale vernieuwing. Op basis van de droom van radicale vernieuwing: dat wat voor cliënten, naasten en medewerkers van betekenis is in hun leven, steeds het uitgangspunt kan zijn van het leven, werken en wonen. Kwintes bereidt samen met LOC een bijeenkomst voor.

Oproep

Oproep aan deelnemers Radicale vernieuwing langdurige ggz: heb jij ook een vraag vanuit de praktijk? Deel

deze met ons (rvggz@loc.nl, 030 207 4067) of via de [Praat mee-pagina](#) op ons sociaal platform, we helpen graag het gesprek te organiseren met andere deelnemers en partners (IGJ, zorgkantoren, Nza, VWS) en zo nodig andere relevante partijen om samen te leren hoe we van regels naar relaties kunnen bewegen!

De mensen om wie het gaat in beeld

Begin van de zomer kwam in het kernteam aan de orde dat het goed zou zijn als we ons inspannen om krachten bundelen om mensen die langdurige ggz-zorg ontvangen in beeld te brengen en hun verhalen te horen. Om in de samenleving meer zichtbaarheid te geven aan deze mensen.

Op NPO3 is vanaf dit najaar een indrukwekkende serie te zien met mensen die langdurige behandeling of/en begeleiding nodig hebben: '100 dagen in je hoofd'. Eén van de personen achter deze serie is Annemiek de Wit, tevens coördinator bij GGZE voor Radicale vernieuwing langdurige ggz. [Bekijk hier de serie](#).

Ook het lezen waard is het interview van de VPRO met Annemiek de Wit. Een terugkerende uitspraak in de serie 100 dagen in je hoofd is: 'Iemand is niet z'n diagnose.' Annemiek hoopt dat de serie kijkers helpt om voorbij het label 'verward' te kijken: 'Het gaat om mensen met dezelfde behoeften en verlangens als ieder ander, mensen met een verhaal. Als het ons zou lukken om de "verwarde" persoon te zien als een normaal verschijnsel, een ziekte die hoort bij ons menselijk bestaan, dan krijgt verwardheid een ander gezicht. En krijgen deze mensen weer identiteit.' [Lees hier het interview](#).

Kampvuurgesprekken

Dat radicale vernieuwing begint bij mensen en relaties, is ook de kern van de 'kampvuurgesprekken' die deelnemende organisaties organiseren. In elke deelnemende organisatie gaan mensen die zorg krijgen, naasten, zorgverleners, ervaringsdeskundigen, managers en bestuurders in gesprek. Iedere organisatie kiest hiervoor de vorm en inhoud die relevant en helpend is voor de ontwikkeling in de eigen organisatie.

Ook mensen van de partners in de beweging zijn daarbij betrokken. Het doel van deze gesprekken is om de betrokkenheid bij de beweging te vergroten, dat organisaties inzicht verkrijgen in hun eigen wensen voor vernieuwing en dilemma's – en om te komen tot concrete thema's waaraan we in de beweging met elkaar kunnen werken. De gesprekken vinden plaats in een open sfeer waarin mensen zich uitgenodigd kunnen voelen om persoonlijk ervaringen, wensen en zorgen te delen. Vandaar de naam kampvuurgesprekken.

Nadat ze het eerste half jaar hebben plaatsgevonden bij Mentrum en Kwintes, vonden in het tweede half jaar kampvuurgesprekken plaats bij HVO-Querido, GGZ Noord-Holland-Noord en LEVANTOgroep.

Mensen binnen deze organisaties zijn gelijkwaardig met elkaar in gesprek gegaan, vanuit een nieuwsgierigheid naar elkaars wensen en verlangens in de geestelijke gezondheidszorg, als je die opnieuw met elkaar zou kunnen uitvinden. Ook is hier gedeeld waar de uitdagingen liggen en wat de beweging Radicale vernieuwing daarin kan betekenen.

Kampvuorgesprek bij HVO-Querido

Bij HVO-Querido wordt teruggekeken op een waardevol en leuk kampvuorgesprek. Het was een bijeenkomst met mensen uit ambulante teams, een cliënt en ervaringsdeskundigen van het respijthuis in Amsterdam-Noord. Het thema was: samen meer mogelijk. Wat verstaan mensen onder verbinding met de samenleving vanuit de eigen belevingswereld? En onder 'verbinding met wijkgericht werken'? Hoe kun je dat verder brengen op basis van het dagelijks leven van mensen? Louise Olij, directeur en coördinator Radicale vernieuwing vertelde hierover in het kernteam: 'Ik kijk er erg positief op terug, concreet heb ik er persoonlijk de werkelijke betekenis van het respijthuis in de wijk uitgehaald. Een dergelijke bijeenkomst geeft nieuwe inspiratie en ideeën, hoewel ik best al lang in deze sector ben. Zodra je echt met tijd en ruimte kijkt, komen toch weer nieuwe ideeën. Heel waardevol.'

Kampvuorgesprek bij GGZ Noord-Holland-Noord

Bij GGZ Noord-Holland-Noord was het thema: Je leven als thuis gaan zien. Hebben we het goed geregeld voor cliënten? Kan het misschien nog beter? En hoe dan? Bijzonder was dat voor deze bijeenkomst ook vertegenwoordigers van collega-organisatie Leviaan waren uitgenodigd. Aan de hand van allerlei praktijkverhalen die werden uitgewisseld kwam naar voren dat wat een 'thuis' is, per mens erg kan verschillen. En dat het ook kan veranderen afhankelijk van de omstandigheden waarin iemand verkeert in een periode in zijn leven. Cliënten kunnen zich nu dikwijls ook nog niet thuis voelen, en medewerkers ervaren belemmeringen om hun bijdrage te leveren om dat mogelijk te maken. Het ondersteuningsaanbod is vaak nog leidend in plaats van de vraag, behoeften en mogelijkheden van mensen. Maar als je het leven als thuis ziet en daarover met elkaar in gesprek gaat, komen er mogelijkheden in beeld waar je met elkaar aan kunt bouwen. Lees [hier](#) de uitgebreide terugblik op dit kampvuorgesprek en [hier de ervaring](#) van Shuna Vanner, coördinator Radicale vernieuwing bij GGZ Noord-Holland-Noord.

Kampvuorgesprek bij LEVANTOgroep

Bij LEVANTOgroep zijn ieders drijfveren de start van het gesprek. Mensen noemen verschillende drijfveren: iets voor mensen betekenen; een thuis waar ruimte is om jezelf te zijn; werken op een mooie locatie; dingen doen die ik leuk vindt met mensen die ik leuk vind; nieuwsgierig naar cliënten: wat zit er in iemand verborgen; het belang van echte verbinding en jezelf kunnen zijn. De aanwezigen gaven aan dat er een hiaat zit tussen de drijfveren en de praktijk. Er is een spanningsveld tussen kaders en controle enerzijds, en ruimte en vernieuwing anderzijds. Sommige professionals vinden het ook eng om het anders te doen, om fouten te maken. Tegelijkertijd zou die angst je er niet ervan moeten weerhouden om dromen vast te pakken. Er kwamen in deze bijeenkomst diverse ideeën aan de orde hoe je met elkaar ruimte kunt maken om aan die dromen te werken. Een blog van Carlijn van Aalst over het kampvuorgesprek bij LEVANTOgroep volgt binnenkort op ons sociaal platform www.rvggz.nl.

Overleggen met het ministerie van VWS

Waardevol is het partnerschap van de drie directies van het ministerie van VWS: de directie Langdurige zorg, de directie Maatschappelijke ondersteuning én de directie Curatieve zorg.

Op 8 juli bespraken we dit partnerschap. Aan de orde is geweest dat uit de kampvuorgesprekken en praktijkvragen thema's naar voren komen, die te maken hebben met organisatie van zorg of wetgeving. We gingen in gesprek om te verkennen wat VWS kan betekenen. Dat betekent niet dat de verwachting is dat VWS alles oplost; we vormen een ecosysteem van partijen die met de ontwikkelingen bezig zijn en samen optrekken. Steeds kijken we wie de beste persoon of organisatie is om het verschil te maken.

Op 15 september was er met VWS een overleg om terug te blikken wat er gedaan is en te spreken over de subsidieaanvraag voor 2022. Besproken is ook dat VWS gewend is om te sturen op vooraf opgestelde meetbare uitkomsten en die te meten. In deze beweging zien we dat we procesmatig nu al successen boeken, maar de daadwerkelijke impact voor de dagelijkse praktijk voor cliënten, naasten en zorgprofessionals zie je pas later. Een cultuurverandering bewerkstellig je niet in een jaar. Daarom investeren we nu in de ontwikkeling van het netwerk en in onderling vertrouwen. Drie praktijkvoorbeelden die [Mentrum](#), [Kwintes](#) en LEVANTOgroep met het ministerie deelden droegen bij aan een concreter beeld voor VWS waar Radicale vernieuwing langdurige ggz aan bijdraagt.

Voor de voortzetting van de beweging in 2022 heeft VWS onze subsidieaanvraag toegekend, ook voor 2023 zijn deze middelen gereserveerd. Dat is hoopgevend en belangrijk. Tegelijkertijd zullen we komend jaar het gesprek gaan voeren hoe de beweging op termijn zichzelf draaiende kan houden, zonder afhankelijk te zijn van overheidssteun.

Bijeenkomst kernteam – partners IGJ, NZa en zorgkantoren

Drie zorgkantoren (CZ, Zilveren Kruis en Zorg en Zekerheid), de inspectie en Nederlandse Zorgautoriteit zijn partners in de beweging. Zij willen ook graag de [beoogde cultuuromslag](#) in de langdurige ggz en dragen daar actief aan bij. De partijen geven aan te willen leren van de inzichten en ervaringen die we in de beweging opdoen.

28 september ontmoetten deelnemers uit het kernteam van de beweging de contactpersonen van de inspectie, NZa en zorgkantoren, tijdens een halfjaarlijkse bijeenkomst. Dit keer worden drie dilemma's uit de praktijk ingebracht: vanuit GGZ Noord-Holland-Noord, vanuit de inspectie en vanuit Zilveren Kruis Zorgkantoor. De dilemma's worden toegelicht, waarna er vanuit de verschillende rollen (zoals de rol van zorgprofessional, beleidsmaker, financier) gereageerd wordt op de praktijkvraag. Aan iedere deelnemer in deze bijeenkomst wordt ook gevraagd om zich te verplaatsen in het perspectief van een ander (zorgprofessional, beleidsmaker, financier), en van daaruit te reageren.

Gaandeweg de bijeenkomst ontstaan nieuwe inzichten. En mogelijkheden om concrete volgende stappen te zetten. Deelnemers zijn enthousiast en doen voorstellen om besproken onderwerpen gezamenlijk verder uit te kunnen diepen en op te volgen.

Binnenkort vind je op ons sociaal platform www.rvggz.nl een terugblik op deze bijeenkomst.

Week van de Medezeggenschap

LOC heeft van 4 t/m 8 oktober een online Week van de Medezeggenschap georganiseerd, met name voor vertegenwoordigers van cliëntenraden. Het thema was: 'Elkaar echt zien en horen'. Dieger ten Berge (LOC Waardevolle zorg) heeft tijdens deze week een sessie begeleid over de beweging Radicale vernieuwing langdurige ggz. Cliëntenraden van de Parnassagroep, GGZ Noord-Holland-Noord en GGzE hebben aan deze bijeenkomst deelgenomen. Maar ook vertegenwoordigers van twee andere organisaties die belangstelling hadden: Mediant en Pro Persona.

Meer informatie over wat LOC op dit gebied doet via [dit artikel](#) en meer in het algemeen via www.clientenraad.nl.

Week van de Radicale vernieuwing!

Bij de start van de beweging Radicale vernieuwing langdurige ggz, begin dit jaar, hebben diverse mensen aangegeven graag de ontwikkelingen te willen volgen. Een van de manieren om dat goed te kunnen doen, was om in de tweede helft van 2021 ook voor hen een bijeenkomst te organiseren.

De Week van de Radicale vernieuwing, georganiseerd door LOC in de week van 8 tot en met 12 november bood deze kans. Het motto van deze week was: Samen doorbreken we muren! Op dinsdag 9 november hebben we voor de beweging Radicale vernieuwing langdurige ggz een plenaire live-bijeenkomst georganiseerd in Kanaal30 in Utrecht. Voor vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties en de partners een live-bijeenkomst, enkele subsessies en live de RV Late Nightshow. Het was de eerste keer in dit corona-jaar dat mensen in ons netwerk elkaar live konden ontmoeten!

Omdat er beperkte ruimte was, is de live-bijeenkomst gestreamd voor degenen die er niet bij konden zijn. Zo kon dit ook gevolgd worden door iedereen die belangstelling heeft. Een verslag met opnames (ook van de RV Late Nightshow met tafelgasten uit de ggz) is [hier te lezen en bekijken](#).

De inhoud van bijeenkomst is voorbereid en vormgegeven door Mentrum, HVO-Querido, Kwintes en Reinier van Arkel, ondersteund door LOC.

Er zijn op deze dag 'thuisbijeenkomsten' georganiseerd bij Mentrum en LEVANTOgroep. Vanuit de eigen organisatie volgde een groep de plenaire bijeenkomst via de livestream, waarna zij met elkaar het gesprek aangingen: wat betekent dat wat we nu gehoord en gezien hebben, voor ons?

Thuisbijeenkomst bij Mentrum

Bij Mentrum was een gemêleerde groep bijeengekomen met twee cliënten, een naastbetrokkene, vier leden van de cliëntenraad, twee groepsbegeleiders en drie managers. Het gesprek had het karakter van het eerder gehouden kampvuurgesprek. Het doel van de bijeenkomst was om de beweging in de organisatie meer bekend te maken en nieuwsgierigheid te stimuleren.

Thuisbijeenkomst bij LEVANTOgroep

Bij de LEVANTOgroep was de groep (bestaande uit een cliënt, beleidsmedewerkers, teamleider en coördinator) geïnspireerd om invulling te geven aan een initiatief, getiteld: Radicale vernieuwing in Maastricht. In 2022 zullen 24 cliënten verhuizen naar een nieuwe locatie, de medewerkers worden nu geworven. LEVANTOgroep ziet dit als een kans om als cliënten, naasten en zorgprofessionals 'grensverleggend' te gaan leven en werken: voorbij routines en vanzelfsprekendheden. Eén van de uitgangspunten is dat besluiten worden genomen met cliënten en in onderlinge afstemming.

Actie-onderzoek loopt – nieuwe aanvraag ingediend

Een team actie-onderzoekers vanuit het Trimbos-instituut en kenniscentrum Phrenos begeleidt de vernieuwingsbeweging. Ze doen dit door in de praktijk te onderzoeken wat goed gaat en oplossingen te zoeken voor problemen die zich voordoen. De onderzoekers werken hierin graag nauw samen met de deelnemende organisaties, professionals, cliënten en hun naasten. De start van het onderzoek is gemaakt doordat de onderzoekers hebben deelgenomen aan de kampvuurgesprekken, die hebben plaatsgevonden.

Aan het eind van het jaar verwacht het team een reflectie-instrument op te leveren en inzicht te geven in

overstijgende thema's die een rode draad vormen door de vijf kampvuurgesprekken heen.

In september is een nieuwe aanvraag voor begeleidend actie-onderzoek in 2022 ingediend bij ZonMw. We verwachten half december te horen of deze aanvraag is gehonoreerd. Tegelijkertijd verkennen we met VWS hoe we het actie-onderzoek zo goed mogelijk door kunnen laten lopen, ook als deze subsidie niet zou worden toegekend.

Serie: Kennismaken met

Misschien heb je de serie 'Kennismaken met' via onze media al voorbij zien komen. In de serie komen actieve en betrokken mensen in de beweging aan het woord.

Inmiddels zijn er zes afleveringen geweest. Afleveringen met Rina Beers (Valente), Liesbeth van Gent (de Nederlandse ggz). In de andere afleveringen is het woord aan Floortje Scheepers en Jaap van Weeghel (Phrenos), Hans Kroon (Trimbos-instituut), Carlijn van Aalst en Dieger ten Berge (LOC Waardevolle zorg). Ze delen wat hen drijft om zich in te zetten voor de vernieuwingsbeweging, over hoe zij de toekomst van de ggz voor zich zien, welke potentie zij zien in de beweging Radicale vernieuwing langdurige ggz en welke rol zij kunnen spelen. Het beluisteren en delen waard!

- [Rina Beers](#)
- [Liesbeth van Gent](#)
- [Floortje Scheepers en Jaap van Weeghel](#)
- [Hans Kroon](#)
- [Dieger ten Berge](#)
- [Carlijn van Aalst](#)

Afscheid van Dieger, Carlijn en Marie-Antoinette vervullen samen het coördinatorschap

In de zomer heeft Dieger ten Berge zijn rol als coördinator overgedragen aan Carlijn van Aalst. Dieger heeft dit besluit genomen omdat hij zijn tijd en aandacht hard nodig heeft voor zijn startende eigen bedrijf.

Carlijn was al sinds januari secretaris van de beweging, en voor haar was het dus een natuurlijke overgang om nu naast Marie-Antoinette ook in de rol van coördinator betrokken te raken bij Radicale vernieuwing langdurige ggz. Carlijn stelde zich al eerder voor toen zij als secretaris startte voor de beweging:

www.rvggz.nl/actueel/nieuwe-beweging-nieuw-gezicht-carlijn-van-aalst

Nieuwsbrief & sociale media

De [eerste nieuwsbrieven](#) zijn intussen verschenen, iedereen kan zich kosteloos aanmelden voor de maandelijkse nieuwsbrief via [deze pagina](#).

Je kunt ons ook volgen via de sociale media: [LinkedIn](#), [Twitter](#), [Facebook](#), [Instagram](#).

Meer weten

Op www.rvggz.nl kun je allerlei achtergrondinformatie vinden bij een of meer van bovenstaande onderwerpen. Via de thema's, deelnemerspagina's, of trefwoorden bij berichten. Of via de zoekfunctie.

Via onze [Praat mee-pagina](#) kun je ons netwerk ook online benutten:

- delen wat je al doet om tot verandering te komen
- laten weten wat daar belangrijk voor is
- ideeën plaatsen hoe dat meer effect kan krijgen via onze landelijke vernieuwingsbeweging
- een vraag stellen

Wil je even sparren hoe je gebruik kunt maken van onze media of de communicatie via je eigen organisatie kunt benutten om betrokkenheid bij Radicale vernieuwing te vergroten? Neem gerust contact op met Douwe Dronkert (d.dronkert@loc.nl of 06 1514 9585).

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Vernieuwing bij deelnemers](#), [Opstart vernieuwings-beweging](#), [de Nederlandse ggz](#), [LOC](#), [Phrenos](#), [Trimbos & Valente](#)

Trefwoorden: [kampvuorgesprekken](#), [vws-ministerie](#), [wetenswaardigheden](#)